

DZIENNIK ZARZĄDZEŃ I ROZKAZÓW
KOMENDY GŁÓWNEJ STRAŻY POŻARNYCH

Warszawa, dnia 11 marca 1968 r. **Nr 1**

TREŚĆ: str.

1.

WYTYCZNE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 28 listopada 1967 r.

w sprawie zakresu działania i organizacji organów spraw wewnętrznych prezydiów rad narodowych (Dz. Urz. MSW nr 15, poz. 40 — wyciąg)

Na podstawie § 3, ust. 3 i § 5, ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 listopada 1961 r. w sprawie zasad tworzenia wydziałów przez prezydia rad narodowych (Dz. U. nr 53, poz. 300; zm. Dz.U. z 1964 r. nr 24, poz. 157 i z 1966 r. nr 18, poz. 115) ustalam co następuje:

§ 1. Do zakresu działania urzędów spraw wewnętrznych prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) należą sprawy:

1) karno-administracyjne,
2) stowarzyszeń, zgromadzeń i zbiórek publicznych,
3) ludności rodzimej w zakresie zleconym przez prezydium rady narodowej,
4) narodowościowe,
5) nadzoru nad rejestracją stanu cywilnego,
6) wywłaszczeń,
7) obywatelstwa,
8) ustanawiania i używania odznak i mundurów,
9) nadzoru nad zmianą imion i nazwisk,
10) archiwum ksiąg stanu cywilnego,
11) graniczne,
12) ewidencji i kontroli ruchu ludności,
13) spisów wyborców,
14) wojskowe,
15) konsularne,
16) repatriacji,
17) ochrony przeciwpożarowej,
18) zlecone przez prezydium rady narodowej w zakresie nadzoru i kontroli prezydiów rad narodowych nad organami MO,
19) nadzoru nad izbami wytrzeźwień,
20) biurowości tajnej prezydium,
21) inne sprawy z zakresu administracji wewnętrznej określone w przepisach szczególnych lub przekazane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrz-

nych albo przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 2. W szczególności do zakresu działania urzędów spraw wewnętrznych należy:

. . . .

2. w zakresie spraw społecznych

1) sprawy stowarzyszeń, zgromadzeń, zbiórek publicznych i odznak:
   a) pobudzenie działalności stowarzyszeń do realizacji w ramach statutowych — zadań publicznych siłami społecznymi,
   b) sprawowanie nadzoru nad działalnością stowarzyszeń głównie w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz współdziałanie w tej dziedzinie z innymi organami resortu spraw wewnętrznych, przeprowadzanie kontroli działalności stowarzyszeń, udział w naradach, posiedzeniach i zjazdach organizowanych przez stowarzyszenia oraz wykonywanie innych czynności, wynikających z prawa o stowarzyszeniach,
   c) koordynowanie działalności innych organów w zakresie sprawowania nadzoru nad działalnością merytoryczną i finansowo-gospodarczą stowarzyszeń,
   d) wydawanie decyzji w sprawach rejestracji oraz zmiany statutów stowarzyszeń, zawieszanie działalności stowarzyszeń, rozwiązywanie stowarzyszeń oraz likwidacji majątków stowarzyszeń,
   e) prowadzenie rejestru stowarzyszeń,
   f) wydawanie zezwoleń na zbiórki i nadzór nad przebiegiem zbiórek oraz nad sposobem wykorzystania uzyskanych tą drogą środków,
   g) podejmowanie decyzji w sprawach zjazdów,
   h) nadzór i kontrola instancyjna nad działalnością organów spraw wewnętrznych stopnia niższego w zakresie stowarzyszeń, zgromadzeń i zbiórek publicznych,
   i) podejmowanie decyzji w sprawach ustanawiania i używania odznak i mundurów;
2) nadzór oraz kontrola instancyjna w zakresie udzielania zwolnień od obowiązków: pełnienia wart przeciwpożarowych, służby w obowiązkowej straży pożarnej i udziału w akcji ratowniczej;

. . . .

12. w zakresie ochrony przeciwpożarowej realizowanej przez wojewódzką (miasta wyłączonego z województwa) komendę straży pożarnych

1) zapobieganie pożarom i nadzór nad stanem bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz ustalanie kierunków i sposobów doskonalenia przeciwpożarowej działalności zapobiegawczej,
2) walka z pożarami i dowodzenie strażami pożarnymi,
3) organizacja podległych organów ochrony przeciwpożarowej i straży pożarnych,
4) koordynowanie działalności organów i jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz straży pożarnych jak również udzielanie im fachowej pomocy w wykonywaniu ich zadań,
5) szkolenie fachowe członków ochotniczych i obowiązkowych straży pożarnych oraz oficerów, podoficerów i szeregowców Korpusu Technicznego Pożarnictwa,
6) sprawowanie władzy dyscyplinarnej nad oficerami, podoficerami i szeregowcami Korpusu Technicznego Pożarnictwa w zakresie i na zasadach określonych odrębnymi przepisami,
7) przygotowanie organów ochrony przeciwpożarowej i straży pożarnych do zadań w zakresie obrony terytorium kraju i zwalczanie klęsk żywiołowych,
8) planowanie potrzeb finansowych dla realizacji zadań ochrony przeciwpożarowej,
9) planowanie potrzeb techniczno-materiałowych dla ochrony przeciwpożarowej,
10) współdziałanie z organami państwowymi, instytucjami i organizacjami w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
11) wykonywanie innych zadań z dziedziny ochrony przeciwpożarowej, określonych w przepisach szczególnych lub zleconych przez władze przełożone.

§ 3.1. W celu zapewnienia właściwej organizacji pracy w urzędach spraw wewnętrznych prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw), uwzględniając szczególnie zróżnicowany zakres ich zadań — urzędy mogą być podzielone stosownie do miejscowych potrzeb na następujące jednostki organizacyjne:

1) oddział karno-administracyjny,
2) oddział spraw społecznych,
3) oddział prawno-administracyjny (do spraw dotyczących stanu cywilnego, obywatelstwa, zmiany imion i nazwisk, biur pisania podań),
4) oddział wywłaszczeń,
5) oddział ewidencji i kontroli ruchu ludności (w tym zmechanizowana kartoteka „Adrema"),
6) oddział wojskowy,
7) oddział ogólnoorganizacyjny (w tym sprawy nadzoru nad izbami wytrzeźwień oraz nadzoru i kontroli przez prezydia rad narodowych nad jednostkami MO).

Ponadto w skład urzędu spraw wewnętrznych wchodzi: wojewódzka komenda straży pożarnych, jako organ ochrony przeciwpożarowej prezydium wojewódzkiej rady narodowej w zakresie administracji państwowej.

2. Pracą urzędu spraw wewnętrznych kieruje kierownik urzędu. Kierownik urzędu posiada jednego zastępcę. W uzasadnionych przypadkach prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) może utworzyć stanowisko drugiego zastępcy kierownika urzędu, który sprawuje jednocześnie funkcję kierownika jednego z oddziałów.

3. Wojewódzka komenda straży pożarnych może być podzielona na następujące jednostki organizacyjne:

1) służbę organizacyjną,
2) służbę operacyjną,
3) służbę zapobiegania pożarom,
4) służbę szkoleniową,
5) służbę kwatermistrzowską,
6) stanowisko pracy do spraw specjalnych,

7) stanowisko pracy do spraw kadrowych,
8) stację obsługi sprzętu pożarniczego,
9) stację obsługi sprzętu łączności,
10) wojewódzki ośrodek szkolenia pożarniczego.

Stanowiska pracy do spraw specjalnych i spraw kadrowych mogą być jedno lub wieloosobowe.

4. Pracą wojewódzkiej komendy straży pożarnych kieruje wojewódzki komendant straży pożarnych. Komendant wojewódzki posiada jednego zastępcę. W uzasadnionych przypadkach w wojewódzkich komendach straży pożarnych można za zgodą Komendanta Głównego Straży Pożarnych utworzyć stanowisko drugiego z-cy komendanta wojewódzkiego.

§ 4. Do zakresu działania wydziałów spraw wewnętrznych prezydiów powiatowych (miejskich, dzielnicowych) rad narodowych należą sprawy:
1) karno-administracyjne,
2) stowarzyszeń, zgromadzeń i zbiórek publicznych,
3) ludności rodzimej, w zakresie zleconym przez prezydium rady narodowej,
4) narodowościowe,
5) nadzoru nad rejestracją stanu cywilnego,
6) wywłaszczeń,
7) obywatelstwa,
8) zmiany imion i nazwisk,
9) graniczne,
10) ewidencji i kontroli ruchu ludności,
11) wojskowe,
12) repatriacji,
13) ochrony przeciwpożarowej,
14) zlecone przez prezydium rady narodowej w zakresie nadzoru i kontroli prezydiów rad narodowych nad organami MO,
15) nadzoru nad izbami wytrzeźwień,
16) biurowości tajnej prezydium,
17) inne sprawy w zakresie administracji wewnętrznej określone w przepisach szczególnych lub przekazane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych albo przez prezydium powiatowej rady narodowej za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 5. W szczególności do zakresu działania wydziałów Spraw Wewnętrznych należy:

. . . .

3. **w zakresie spraw administracyjno-społecznych**
1) pobudzanie działalności stowarzyszeń do realizacji w ramach statutowych — zadań publicznych siłami społecznymi,
2) wykonywanie uprawnień „bezpośredniej władzy nadzorczej" nad stowarzyszeniami głównie w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz współdziałanie w tej dziedzinie z innymi organami resortu spraw wewnętrznych,
3) podejmowanie decyzji w sprawach stowarzyszeń zwykłych, prowadzenie ewidencji stowarzyszeń zarejestrowanych, udział w naradach, posiedzeniach, zjazdach,
4) wydawanie zezwoleń na zbiórki i nadzór nad przebiegiem zbiórek oraz sposobem wykorzystania uzyskanych tą drogą środków,
5) wydawanie zezwoleń na zgromadzenia, przyjmowanie zawiadomień o zgromadzeniach, udział w zgromadzeniach oraz rozwiązywanie zgromadzeń,
6) narodowościowe, ludności rodzimej (w tym przygotowywanie dokumentacji do wniosków o renty specjalne dla osób szczególnie zasłużonych), osiedlania i zatrudnienia ludności cygańskiej oraz opieki nad repatriantami,
7) orzekanie w sprawach szczególnego trybu wywłaszczania i zajęcia nieruchomości w ramach obowiązujących przepisów,
8) orzekanie w sprawach dotyczących zmiany imion i nazwisk oraz ustalanie pisowni i brzmienia imion i nazwisk,
9) wydawanie zezwoleń na prowadzenie biur pisania podań do organów administracyjnych i sądowych,
10) zwalnianie od obowiązków: pełnienia wart przeciwpożarowych, służby w obowiązkowej straży pożarnej i udziału w akcji ratowniczej

. . . .

11. **w zakresie ochrony przeciwpożarowej realizowanej przez powiatową (miasta stanowiącego powiat) komendę straży pożarnych**
1) zapobieganie pożarom i nadzór nad stanem bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz ustalanie kierunków i sposobów doskonalenia przeciwpożarowej działalności zapobiegawczej,
2) walka z pożarami i dowodzenie strażami pożarnymi,
3) organizacja podległych straży pożarnych,
4) koordynowanie działalności jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz straży pożarnych, jak również udzielanie im fachowej pomocy w wykonywaniu ich zadań,
5) szkolenie fachowe członków ochotniczych i obowiązkowych straży pożarnych,
6) przygotowanie straży pożarnych do zadań w zakresie obrony terytorium kraju i zwalczanie klęsk żywiołowych,
7) planowanie potrzeb finansowych dla realizacji zadań ochrony przeciwpożarowej,
8) planowanie potrzeb techniczno-materiałowych dla ochrony przeciwpożarowej,
9) współdziałanie z organami państwowymi, instytucjami i organizacjami w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
10) wykonywanie innych zadań z dziedziny ochrony przeciwpożarowej, określonych w przepisach szczególnych lub zleconych przez władze przełożone.

§ 6. 1. W celu zapewnienia właściwej organizacji pracy w wydziałach spraw wewnętrznych prezydiów powiatowych (miejskich — w miastach stanowiących powiaty) i dzielnicowych (w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych, uwzględniając szczególnie zróżnicowany zakres ich zadań — wydziały mogą być podzielone stosownie do potrzeb miejscowych na następujące referaty lub samodzielne stanowiska pracy:
1) do spraw karno-administracyjnych,
2) do spraw ewidencji ludności,
3) do spraw wojskowych,
4) do spraw administracyjno-społecznych (obejmujące sprawy: stanu cywilnego, obywatelstwa, społeczne, wywłaszczenia i inne).

Ponadto w skład wydziałów spraw wewnętrznych wchodzi: powiatowa (miejska) komenda straży pożarnych, jako organ ochrony przeciwpożarowej prezydium powiatowej rady narodowej (miejskiej w mieście stanowiącym powiat miejski) w zakresie administracji państwowej.

2. W wydziałach spraw wewnętrznych może być powołany zastępca kierownika wydziału. Funkcje zastępcy kierownika wydziału powinien pełnić jeden z kierowników referatu.

3. Powiatowe komendy straży pożarnych mogą być podzielone na następujące stanowiska pracy:
1) stanowisko pracy do spraw organizacyjnych,
2) stanowisko pracy do spraw operacyjnych,
3) stanowisko pracy do spraw zapobiegania pożarom,
4) stanowisko pracy do spraw szkoleniowych,
5) stanowisko pracy do spraw kwatermistrzowskich,
6) stanowisko pracy do spraw administracyjnych.

Poszczególne stanowiska pracy w zależności od warunków miejscowych mogą być jedno lub wieloosobowe względnie kilka stanowisk może być łączonych w jedno.

W powiatowych komendach straży pożarnych może być zorganizowany powiatowy punkt konserwacji sprzętu.

Miejska komenda straży pożarnych spełnia również funkcję komendy zawodowej straży pożarnej w zakresie ustalonym w regulaminie organizacyjnym zawodowej straży pożarnej.

W miastach stanowiących powiat, w których mają siedzibę miejska i powiatowa komenda straży pożarnych, można tworzyć dla miasta i powiatu wspólną komendę straży pożarnych.

Pracą powiatowej (miasta stanowiącego powiat) komendy straży pożarnej kieruje powiatowy komendant straży pożarnych.

W mieście stanowiącym powiat miejski może być powołany zastępca miejskiego komendanta straży pożarnych.

§ 7. Do zakresu działania organów prezydiów miejskich rad narodowych w miastach nie stanowiących powiatów miejskich, rad narodowych osiedli oraz gromadzkich rad narodowych należy:

. . . .

3. **w zakresie ochrony przeciwpożarowej**
1) opracowywanie planów ochrony przeciwpożarowej i zgłaszanie wniosków w sprawie poprawy stanu bezpieczeństwa pożarowego,
2) obsługa zespołów kontroli przeciwpożarowej i udział w pracach tych zespołów,
3) przygotowywanie projektów uchwał dotyczących obowiązku pełnienia wart przeciwpożarowych oraz kontrola prawidłowości pełnienia wart,
4) obsługa przeciwpożarowych ratowniczych drużyn leśnych,
5) wykonywanie czynności związanych z przyznaniem odszkodowań za szkody powstałe przy akcji ratowniczej,
6) wykonywanie czynności związanych z powołaniem obowiązkowych straży pożarnych,
7) prowadzenie spraw dotyczących przyznania ulg w świadczeniach członkom ochotniczych straży pożarnych.

. . . .

§ 8. Organizację pracy w zakresie spraw wewnętrznych organów prezydiów miejskich rad narodowych w miastach nie stanowiących powiatów miejskich, rad narodowych osiedli oraz gromadzkich rad narodowych należy określić odpowiednio do zaleceń zawartych w piśmie Szefa Urzędu Rady Ministrów i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 października 1966 r. Nr D.831/R/II/66.

. . . .

§ 11. 1. Tracą moc wytyczne Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 grudnia 1961 roku w sprawie zakresu działania i organizacji urzędów i wydziałów spraw wewnętrznych prezydiów rad narodowych (Dz. Urz. MSW Nr 20, poz. 61; zm. 1963 r. Nr 16, poz. 39).

2. Wytyczne wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 1968 roku.

Minister Spraw Wewnętrznych
wz. Z. Sznek
Podsekretarz Stanu

2.

ZARZĄDZENIE NR 4/68

KOMENDANTA GŁÓWNEGO STRAŻY POŻARNYCH

z dnia 12 lutego 1968 r.

w sprawie zatwierdzenia i wprowadzenia do użytku służbowego programu nr I/OSP szkolenia podstawowego szeregowców ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej terenowej i zakładowej

Na podstawie § 9 zarządzenia nr 117 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 września 1964 r. w sprawie organizacji szkół i szkolenia pożarniczego (Dz. KGSP nr 5—6, poz. 22), zarządza się co następuje:

§ 1. Zatwierdza się i wprowadza do użytku służbowego program nr I/OSP szkolenia podstawowego szeregowców ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej terenowej i zakładowej, stanowiący załącznik do zarządzenia.

§ 2. Traci moc:
1) rozkaz wprowadzający nr 6/59 Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 30 września 1959 r. w sprawie zatwierdzenia i wprowadzenia do użyt-

ku służbowego programu nr I/IV szkolenia I stopnia strażaka szeregowca OSP,
2) rozkaz wprowadzający nr 3/61 Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 13 lutego 1961 r. w sprawie zatwierdzenia i wprowadzenia do użytku służbowego programu nr III/V szkolenia I stopnia strażaka szeregowca zakładowej ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Komendant główny
Z. Jarosz

Załącznik do zarządzenia nr 4/68 Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 12 lutego 1968 r.

PROGRAM NR I/OSP

szkolenia podstawowego szeregowców ochotniczej (obowiązkowej) straży pożarnej terenowej i zakładowej

I. Cel i zakres szkolenia

Celem szkolenia podstawowego, prowadzonego według niniejszego programu, jest przygotowanie:
1) członków czynnych ochotniczych straży pożarnych przewidzianych na stanowiskach strażaków szeregowców OSP — do służby w oddziale bojowym oraz prowadzenia działalności zapobiegawczej;
2) pozostałych członków czynnych — do pracy w zakresie prowadzenia działalności zapobiegania pożarom w swoim środowisku.

II. Organizacja szkolenia

1. Szkolenie składa się z trzech zasadniczych części:

1) w zakresie użytkowania i obsługi środków gaśniczych i podręcznego sprzętu pożarniczego	— 4 godz.
2) w zakresie zagadnień organizacyjno-operacyjnych	— 20 godz.
3) w zakresie zapobiegania pożarom	— 8 godz.
Razem	32 godz.

2. Część 3 programu, obejmująca szkolenie w zakresie zapobiegania pożarom, składa się z trzech tematów:

1) ogólne zasady zapobiegania pożarom	— 4 godz.
2) zapobieganie pożarom we wsiach i osiedlach	— 4 godz.
3) zapobieganie pożarom w zakładach pracy, przy czym tematy 2 i 3 są zamienne.	— 4 godz.

3. Poszczególne części niniejszego programu są podstawową bazą wyjściową szkolenia:
1) dowódców OSP,
2) specjalistów OSP,
3) naczelników gromadzkich,
4) kierowników zespołów kontrolnych,
5) funkcyjnych i członków służby przeciwpożarowej oddziałów samoobrony.

4. Członków czynnych OSP, przewidzianych do służby w oddziale bojowym straży w zakresie zwalczania pożarów i prowadzenia działalności zapobiegania pożarom, obowiązuje przerobienie wszystkich trzech części programu nauczania. Zamienne tematy części trzeciej szkolenia przerabiają oni w zależności od tego, czy terenem ich działalności jest miejscowość, czy też zakład pracy. W przypadku, jeżeli strażak jest jednocześnie członkiem OSP zakładowej i terenowej, powinien on przerobić wszystkie trzy tematy części trzeciej programu.

Pozostałych członków czynnych obowiązuje przerobienie jedynie pierwszej i trzeciej części programu nauczania z potraktowaniem tematów części trzeciej — jak dla oddziałów bojowych.

5. Warunki przyjęcia na szkolenie:
1) przynależność organizacyjna do OSP, służb ppoż. TOS lub ZOS i do zespołów kontrolnych,
2) ukończenie 18 lat,
3) ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków w PZU.

6. Szkolenie może być organizowane w formie:
1) jednorazowego czterodniowego lub dwukrotnych dwudniowych szkoleń obejmujących łącznie 32 godziny nauczania,
2) zbiórek szkoleniowych, wyczerpujących program nauczania maksymalnie w ciągu 2 miesięcy,
3) przygotowania w zakresie tematyki określonej niniejszym programem i udziału szkolonych w zawodach pożarniczych, co jest równoznaczne z ukończeniem szkolenia w wymiarze 32 godzin.

7. Szkolenie organizuje i prowadzi naczelnik OSP, którego obowiązuje:
1) wybór formy szkolenia,
2) zapewnienie wykładowców-instruktorów,
3) przygotowanie pomocy naukowych,
4) powołanie kandydatów na szkolenie,
5) zgłoszenie terminów, miejsca i ilości uczestników szkolenia do właściwej nadrzędnej komendy terenowej (powiatowej, miejskiej),
6) prowadzenie dokumentacji szkolenia.

8. Egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna, wyznaczona przez właściwą, nadrzędną jednostkę ochrony przeciwpożarowej.

9. Na dokumentację szkolenia składa się:
1) lista obecności (zał. nr 1),
2) dziennik lekcyjny (zał. nr 2).

III. Wskazówki metodyczne

1. Podczas realizacji zajęć szkoleniowych najkorzystniejszymi metodami nauczania są:
— pogadanki
— pokazy
— ćwiczenia

2. Zajęcia szkoleniowe należy ilustrować pomocami naukowymi, w pierwszym rzędzie oryginalnym sprzętem, względnie tablicami poglądowymi, przezroczami itp.,

3. Każdy omawiany temat powinien dotyczyć pro-

blematyki środowiska (terenu lub zakładu), w którym będą pracowali absolwenci szkolenia.

4. Przy realizacji poszczególnych tematów (np. nauka o sprzęcie) nie należy podawać szkolonym wzorów matematycznych lub chemicznych, szczegółów konstrukcyjnych i materiałowych oraz danych liczbowych nieprzydatnych do pracy absolwentom.

5. Szczególną uwagę należy poświęcić temu sprzętowi i środkom gaśniczym, które znajdują się na terenie danej jednostki i są powszechnie użytkowane.

6. Omawianie tematów, dotyczących zapobiegania pożarom w budynkach lub zakładach, należy poprzedzić zwiedzeniem tych obiektów.

7. Ćwiczenia, prowadzone w terenie, powinny być poprzedzone lub zakończone kilkuminutową musztrą.

8. Przed każdym ćwiczeniem w obsłudze sprzętu i z wyszkolenia bojowego należy stosować krótkie omówienie organizacji ćwiczeń, rodzajów, typów i zasadniczej budowy sprzętu oraz zasad przestrzegania warunków bhp.

9. W szkoleniu bojowym należy opierać się na sytuacjach realnych i zgodnych z obiektywnie istniejącymi warunkami terenowymi, atmosferycznymi lub charakterem zabudowy.

10. Do oznaczania sytuacji i założeń należy stosować chorągiewki, świece dymne itp. środki pozoracji, a członkowie sekcji ćwiczących powinni posiadać oznaczenia pełnionych funkcji.

11. Po ćwiczeniach ze sprzętem lub ćwiczeniach bojowych należy pod kierunkiem instruktorów oczyścić i zakonserwować sprzęt, co należy traktować jako zajęcia szkoleniowe pozaprogramowe.

12. W czasie zajęć szkoleniowych należy pobudzać aktywność słuchaczy, stawiając im pytania kontrolne, wywołując dyskusję, zlecając wykonanie pewnych czynności, pokazów itp.

IV. Tematyka szkolenia

Część I. Środki gaśnicze i podręczny sprzęt pożarniczy — 4 godz.

a) Tematyka ogólna

Lp.	Temat	Ilość godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	Zjawisko palenia się	1	—
2	Środki gaśnicze	1	—
3	Podręczny sprzęt pożarniczy	1	—
4	Użytkowanie podręcznego sprzętu pożarniczego	—	1
	Razem:	3	1

b) Tematyka szczegółowa

Temat 1. Zjawisko palenia się

Definicja palenia się. Niezbędne czynniki. Produkty spalania: dym, popiół, dwutlenek węgla, tlenek węgla. Palenie się ciał stałych, cieczy, gazów. Palenie się z obecnością płomienia. Żarzenie. Wpływ rozdrobnienia materiału na szybkość spalania. Wybuchowość pyłów i gazów. Sposoby przerwania procesu palenia się.

Temat 2. Środki gaśnicze

Woda. Właściwości gaśnicze. Sposoby podawania wody: prądy zwarte, rozproszone, mgła wodna. Środki zwiększające przenikanie (wsiąkliwość) wody. Środki obniżające temperaturę zamarzania wody. Zakres stosowania wody. Ograniczenia i niebezpieczeństwa stosowania wody: przewodność prądu elektrycznego, reakcje chemiczne, płyny lżejsze od wody, gwałtowne chłodzenie i parowanie, dysocjacja termiczna.

Piana. Definicja piany. Składniki piany. Rodzaje piany: powietrzna, chemiczna wysokospieniona. Właściwości gaśnicze piany. Sposoby podawania piany. Warunki skuteczności podawania piany. Zakres stosowania piany. Ograniczenia i niebezpieczeństwa stosowania piany: obecność w pianie wody.

Dwutlenek węgla (CO_2). Właściwości gaśnicze. Sposoby podawania CO_2. Zakres stosowania CO_2. Warunki bezpiecznego użytkowania CO_2: ciśnienie; temperatury.

Halogeny (chloro- lub bromopochodne). Właściwości gaśnicze. Sposoby podawania. Zakres stosowania. Ograniczenia i niebezpieczeństwa stosowania halogenów: toksyczność, oddziaływanie chemiczne na izolację, tłuszcze, metale.

Proszki gaśnicze. Składniki proszków. Właściwości gaśnicze. Sposoby podawania. Zakres stosowania. Ograniczenia i zastrzeżenia: zapylanie części trących się, precyzyjnych elementów.

Inne środki gaśnicze. Ziemia, piasek, para wodna, gazy obojętne: azot, gazy spalinowe. Wykorzystanie zastępczych środków gaśniczych stosowanych lokalnie w produkcji.

Temat 3. Podręczny sprzęt pożarniczy

Hydronetki wodno-pianowe. Gaśnice: pianowe, śniegowe, tetrowe, proszkowe. Agregaty gaśnicze. Krany pożarowe (hydranty wewnętrzne), krany gospodarcze. Sprzęt burzący: bosaki, łomy, kilofy. Sprzęt tłumiący: koce gaśnicze, tłumice, sita kominowe. Drabiny, łopaty. Ogólnie — budowa i sposób użytkowania.

Temat 4. Użytkowanie podręcznego sprzętu pożarniczego

Sprzęt i materiały do ćwiczeń[1])

1) hydronetki wodno-pianowe
2) gaśnice pianowe
3) gaśnice śniegowe
4) gaśnice tetrowe
5) gaśnice proszkowe
6) koce azbestowe w futerałach
7) wiadra
8) wanna metalowa około 100 x 100 x 30 cm
9) wanienka metalowa około 50 x 50 x 20 cm
10) łopaty
11) benzyna
12) karbid
13) stosy drewna ok. ¼ m^3
14) szmaty, czyściwo.

---

[1]) Z wymienionego sprzętu wybrać do ćwiczeń tylko ten, który w danej miejscowości (zakładzie) znajduje zastosowanie.

Przeprowadzenie ćwiczeń [1]

1. Rozpalić stos drewna. Po około 3 minutach palenia przystąpić do gaszenia za pomocą hydronetki wodnej. Zwrócić uwagę na docieranie prądem wody do zarzewia, na konieczność atakowania ognia z różnych stron.

2. Rozpalić drugi stos. Po około 3 minutach palenia przystąpić do gaszenia za pomocą piany mechanicznej, uzyskiwanej z hydronetki pianowej. Zwrócić uwagę na większą skuteczność piany w porównaniu do wody, na pozostawanie piany na palących się materiałach, jej działanie tłumiące, znaczne zwiększenie wydajności hydronetki.

3. Rozpalić trzeci stos. Po około 3 minutach palenia przystąpić do gaszenia za pomocą gaśnicy pianowej. Zwrócić uwagę na wyraźne działanie tłumiące dwutlenku węgla, zawartego w pianie chemicznej w porównaniu z pianą mechaniczną.

4. Rozpalić czwarty stos. Po około 3 minutach palenia przystąpić do gaszenia za pomocą koca azbestowego. Zwrócić uwagę na konieczność dokładnego otulenia palących się materiałów kocem oraz na brak działania chłodzącego, co wymaga otulania kocem aż do samoczynnego ostudzenia, gdyż w przeciwnym przypadku płomienie wybuchną ponownie.

5. Do wanny wlać 1 wiadro wody, a następnie 10 litrów benzyny. Zwrócić uwagę, że benzyna nie wymiesza się z wodą, lecz będzie stanowić górną warstwę cieczy. Ostrożnie zapalić zapaloną szmatą (owiniętą na długim pręcie). Po upływie około 30 sekund przystąpić do gaszenia za pomocą piany mechanicznej z hydronetki. Zwrócić uwagę na spływanie piany.

6. Po ugaszeniu jak w pkt. 5 — pianę usunąć łopatą, benzynę ponownie zapalić — ugasić za pomocą gaśnicy pianowej.

7. Po ugaszeniu jak w pkt. 6 — pianę usunąć, benzynę ponownie zaplić, ugasić za pomocą gaśnicy śniegowej. Zwrócić uwagę na błyskawiczny skutek gaśniczy.

8. Po ugaszeniu jak w pkt. 7 — benzynę ponownie zapalić, przystąpić do gaszenia za pomocą gaśnicy proszkowej. Zwrócić uwagę na błyskawiczny skutek gaśniczy.

9. Po ugaszeniu jak w pkt. 8 — benzynę ponownie zapalić, przystąpić do gaszenia przez nakrycie kocem azbestowym[2]).

10. Do wanienki wsypać karbid, zalać wodą — bardzo ostrożnie zapalić za pomocą długiego pręta. Zapala się wybuchowo! Gaścić za pomocą gaśnicy tetrowej. Zwrócić uwagę na charakterystyczny zapach par tetry.

11. Karbid zalany wodą ponownie zapalić i gasić za pomocą gaśnicy śniegowej.

12. Przeprowadzić ćwiczenia w rozwijaniu linii wężowej z hydrantów wewnętrznych (na sucho, bez podawania wody).

13. Ćwiczenia wymienione w poprzednich punktach powtarzać aż do wypalenia materiału palnego i wyczerpania przeznaczonych na ten cel środków gaśniczych.

14. Oczyścić, zakonserwować sprzęt, wygasić zarzewie, uporządkować plac ćwiczeń.

Część II. Zagadnienia organizacyjno-operacyjne — 20 godz.

a) Tematyka ogólna

Lp.	Temat	Ilość godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	Organizacja OSP	2	—
2	Bhp i służba sanitarna	1	1
3	Użytkowanie sprzętu pożarniczego	1	7
4	Wyszkolenie bojowe	1	7
	Razem:	5	15

b) Tematyka szczegółowa

Temat 1. Organizacja OSP.

1) Cele i zadania. Powiązanie z komendami straży pożarnych, ogniwami Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, gromadzkimi radami narodowymi. Ochotnicze straże pożarne w zakładach pracy, zależność służbowa.
2) Prawa i obowiązki członków OSP. Starszy — młodszy, przełożony — podwładny. Przełożeni strażaka OSP.
3) Umundurowanie członków OSP. Stopnie funkcyjne członków OSP. Stopnie służbowe członków KTP. Zachowanie się strażaka w różnych sytuacjach. Oddawanie honorów.

Temat 2. Bhp i służba sanitarna.

1) Elementy szczególnie niebezpieczne w pracy strażaka. Podstawowe zasady bhp w czasie alarmów, ćwiczeń, manewrów, zawodów, akcji ratowniczych i gaśniczych.
2) Ubezpieczenie strażaka w PZU od następstw nieszczęśliwych wypadków. Odszkodowanie związane z wypadkami w służbie w OSP.
3) Udzielanie pierwszej pomocy przy oparzeniach, zatruciach, porażeniach prądem elektrycznym, omdleniach, krwotokach, złamaniach, zanieczyszczeniach oczu. Stosowanie sztucznego oddychania.
4) Wykorzystanie sprzętu sanitarnego, apteczek, noszy sanitarnych itp.

Temat 3. Sprzęt pożarniczy.

1) Wyposażenie sekcji OSP w podstawowy sprzęt pożarniczy:
   — odzież ochronna i uzbrojenie osobiste,
   — sprzęt do podawania wody (pompy, węże pożarnicze, zbiorniki przenośne, armatura),
   — sprzęt do podawania piany,
   — drabiny pożarnicze,
   — sprzęt transportowy (samochody i przyczepy, wozy konne, wózki akumulatorowe i ręczne),

---

[1]) Wybrać tylko te tematy ćwiczeń, które są odpowiednie w danych warunkach zagrożenia pożarowego i wyposażenia w podręczny sprzęt pożarniczy i środki gaśnicze.

[2]) Obsługa w rękawiczkach azbestowych. Chronić twarze. Możliwość wydostania się spod koca ogni żgących.

— sprzęt specjalny i pomocniczy (przeciwgazowo-dymowy, dielektryczny, oświetleniowy, alarmowania i łączności, do cięcia metali, do obsługi węży pożarniczych),
— rozmieszczenie, zdejmowanie i składanie sprzętu pożarniczego w strażnicy i na środkach transportowych,

Uwaga do pkt. 1 — omówić ogólnie pod względem przydatności, zakresu i zasad taktycznego użycia tylko te rodzaje sprzętu, które znajdują się w wyposażeniu danej straży. Podawanie wiadomości o sprzęcie powinno być przeprowadzane z jednoczesnym jego demonstrowaniem.

2) Obsługa sprzętu pożarniczego:
— zakładanie i zdejmowanie odzieży ochronnej i uzbrojenia osobistego,
— przenoszenie i ustawianie pomp pożarniczych i sprzętu stanowiska wodnego,
— budowa linii ssawnej i zabezpieczenie jej od uszkodzeń,
— wykorzystanie kluczy łącznikowych, kosza, linki, pływaka,
— przygotowanie stanowiska wodnego,
— przenoszenie, rozwijanie i zwijanie linii wężowej z kręgów i ze zwijadeł, łączenie odcinków węży,
— wykorzystanie przełączników, rozdzielaczy, zbieraczy, mostków, siodełek, podpinek, bandaży,
— budowa linii głównej, zasilającej oraz linii gaśniczych z kręgów i ze zwijadeł,
— wykorzystanie hydrantów nadziemnych, podziemnych, wewnętrznych suchych pionów,
— wykorzystanie różnych typów prądownic wodnych, pianowych, sprzętu do podawania piany,
— przenoszenie i sprawianie drabin w różnych warunkach,
— chodzenie po drabinach,
— posługiwanie się sprzętem przeciwgazowo-dymowym i dielektrycznym,
— wykorzystanie innego sprzętu, znajdującego się w wyposażeniu straży,
— alarmowe sprawianie sprzętu sekcji.

Temat 4. Wyszkolenie bojowe.

1) Organizacja sekcji, skład osobowy, podział funkcji, zadania i obowiązki poszczególnych funkcyjnych,
2) Znaki umowne (oznaczenia funkcji, pozorowanych sytuacji pożarowych, podstawowe napisy i znaki informacyjne oraz ostrzegawcze).
3) Zasady stosowania środków alarmowych oraz sygnałów ostrzegawczych świetlnych i dźwiękowych w strażach pożarnych,
4) Siła bojowa i zasady działania sekcji:
— ilość, wydajność, rodzaje i zasięg prądów wody,
— pozycje (wodna, wężowa, ogniowa),
— ratownictwo, ewakuacja, natarcie, obrona, osłona,
5) Obowiązki strażaka:
a) w czasie alarmu i jazdy na miejsce akcji:
— przybycie do strażnicy lub na miejsce akcji,
— przygotowanie do wyjazdu (założenie odzieży ochronnej, uzbrojenia osobistego, przyjęcie wyznaczonej funkcji w sekcji, sprawdzenie sprzętu, zajęcie miejsca na wozie),
— zachowywanie się w czasie jazdy do pożaru.
b) na miejscu akcji:
— wysiadanie i ustawianie się za wozem,
— przygotowanie sprzętu do akcji,
— zajmowanie stanowisk w różnych sytuacjach (na drabinach, dachach, wewnątrz budynków),
— zabezpieczenie strażaków w utrudnionych warunkach pracy podczas akcji,
— praca na pozycjach — wodnej, wężowej, ogniowej,
— praca prądownika na stanowiskach gaśniczych w różnych warunkach; operowanie różnymi prądami wody lub piany,
— zachowanie warunków bezpieczeństwa i postępowanie w przypadku obecności instalacji pod napięciem elektrycznym, niebezpiecznych substancji chemicznych itp.,
— zmiana stanowisk gaśniczych,
— przestrzeganie zasad dyscypliny i porządku na miejscu akcji.
6) Prowadzenie akcji ratowniczo-gaśniczej:
— przeprowadzanie rozpoznania ratowniczego, ogniowego i wodnego,
— ratowanie i ewakuacja ludzi, zwierząt i ruchomości w różnych warunkach; zasady postępowania,
— rozwijanie sekcji do akcji gaśniczej w różnych warunkach,
— gaszenie pożarów zewnętrznych: budynków, stert słomy, siana, paszy, trocin, wiórów, desek, węgla, koksu, składowisk, lasów itp.,
— gaszenie pożarów wewnętrznych na różnych kondygnacjach: w piwnicy, na przyziemiu, na piętrze, na poddaszu,
— gaszenie paliw, smarów, materiałów łatwopalnych, tworzyw sztucznych itp.,
— dogaszanie pożaru, likwidacja i zabezpieczenie pogorzeliska.
7) Zwijanie sprzętu i powrót do strażnicy.
8) Czynności po powrocie do strażnicy. Konserwacja, uzupełnienie paliwa, sprzętu i środków gaśniczych do stanu gotowości bojowej.
9) Ćwiczenia alarmowe na wybranym obiekcie (budynek GRN, szkoła, sklep spółdzielczy, magazyn GS, ośrodek maszynowy, młyn, zakład przemysłowy).

Część III. Zagadnienia zapobiegania pożarom — 8 godz.

a) Tematyka ogólna

Lp.	Temat	Ilość godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	Ogólne zasady zapobiegania pożarom	4	—
2	Zapobieganie pożarom we wsiach i osiedlach	2	2
3	Zapobieganie pożarom w zakładach pracy	2	2

Uwaga: Temat 2 i 3 są zamienne (patrz: II „Organizacja szkolenia" pkt 2 i 4).

b) Tematyka szczegółowa

Temat 1. Ogólne zasady zapobiegania pożarom.

1) Cele i zadania działalności zapobiegawczej.
2) Udział rad narodowych i kierowników zakładów w zapobieganiu pożarom na wsi, w osiedlach i zakładach pracy.
3) Obowiązki właścicieli, użytkowników i obywateli w zakresie zabezpieczenia mienia społecznego przed pożarami.
4) Przyczyny powstawania pożarów.
   a) nieostrożność osób dorosłych:
   — palenie papierosów w miejscach niedozwolonych i pożarowo niebezpiecznych (w budynkach gospodarczych, spichrzach, na poddaszach, miejscach składowania materiałów palnych itp.),
   — posługiwanie się ogniem otwartym (świecami, zapałkami, lampami naftowymi i karbidowymi bez kloszy itp.) w miejscach niedozwolonych i pożarowo niebezpiecznych,
   — wysypywanie niewygaszonego popiołu i żużlu oraz rozpalanie ognisk w pobliżu palnych materiałów, budynków, lasów,
   — umieszczanie lamp, grzejników zbyt blisko materiałów i konstrukcji palnych bez odpowiednich osłon i izolacji,
   — stosowanie świec bez umieszczenia ich w dobrze stojących, niepalnych lichtarzach,
   — napełnianie paliwem zbiorników, lamp naftowych przy niezgaszonym płomieniu, jak również dolewanie paliwa do zbiorników traktorów, ciągników, motocykli przy pracującym silniku,
   — gromadzenie w pobliżu urządzeń ogrzewczych paliwa, materiałów, przedmiotów i sprzętów palnych, suszenie odzieży, bielizny itp.,
   — rozpalanie ognia w piecach i paleniskach za pomocą benzyny, nafty, rozpuszczalników palnych oraz stosowanie opału wydzielającego iskry lub wybuchającego zbyt intensywnym płomieniem (igliwie, słoma, papier),
   — pozostawianie urządzeń ogrzewczych w stanie czynnym bez dozoru,
   — pozostawianie dzieci bez opieki lub zezwolenie im na zabawę lub posługiwanie się ogniem otwartym, materiałami łatwopalnymi itp.,

   b) nieostrożność dzieci i młodzieży:
   — zabawy zapałkami i ogniem otwartym,
   — palenie ognisk bez dozoru osób starszych,
   — posługiwanie się ogniem otwartym i materiałami łatwopalnymi,

   c) samozapalenia:
   — samoczynne nagrzewanie się niektórych ciał aż do zapalenia się ich bez użycia ognia otwartego (iskry, płomienie),
   — warunki sprzyjające samozapaleniu (zawilgocenie, zaoliwienie, niewłaściwe składowanie w sposób niezgodny z instrukcją, w pobliżu urządzeń ogrzewczych itp.),
   — ciała szczególnie podatne na samozapalenie się (pasza, nasiona oleiste, nawozy sztuczne, środki owadobójcze, szmaty zaoliwione, trociny, węgiel, torf itp.),

   d) wady procesu technologicznego:
   — nieszczelność przewodów, aparatów, urządzeń, beczek, opakowań, powodujących przecieki gazów i płynów łatwopalnych,
   — tworzenie się mieszanin wybuchowych lub samozapalnych w niektórych fazach produkcji,
   — nadmierne nagrzewanie się urządzeń, maszyn itp.,
   — zakłócenia w wyniku awarii w urządzeniach produkcyjnych (brak dopływu wody, energii, gazu),
   — brak lub złe działanie aparatów kontrolnych lub pomiarowych,
   — niewłaściwa konserwacja i przeprowadzanie napraw maszyn, urządzeń instalacji itp.,
   — nienależyte przygotowanie fachowe oraz nieprzestrzeganie przepisów dotyczących obsługi maszyn, urządzeń, użytkowania surowców, materiałów itp.,
   — powstawanie elektryczności statycznej na pasach transmisyjnych, przy przelewaniu płynów, tarciu się ciał itp.,
   — niewłaściwe składowanie materiałów, surowców i gotowych wyrobów, a w szczególności materiałów łatwopalnych, wybuchowych i ulegających samozapaleniu, gromadzenie zbyt dużej ilości takich materiałów na stanowiskach pracy, przy maszynach itp.,
   — nieutrzymywanie porządku i czystości w obrębie stanowisk pracy.

   e) wyładowania atmosferyczne:
   — brak instalacji piorunochronowych — wady i uszkodzenia instalacji piorunochronowych (przerwane przewody, obluzowane złącza, niedostateczne uziomy, brak zabezpieczenia niektórych budynków lub części),
   — brak konserwacji, kontroli i napraw instalacji piorunochronowych,

   f) urządzenia ogrzewczo-kominowe:
   — zły stan urządzeń ogrzewczych, pieców, piecyków, palenisk (nieszczelności, brak lub uszkodzone drzwiczki palenisk i popielników, ruszty, płyty wierzchnie, podstawy, złe połączenia lub uszkodzenia rur blaszanych itp.),
   — zbyt bliskie ustawienie urządzeń ogrzewczych od konstrukcji i przedmiotów palnych, brak izolacji od tych przedmiotów i podłogi, przeprowadzanie rur blaszanych przez palne części konstrukcji bez zabezpieczenia, wadliwe ustawianie piecyków itp.,
   — zły stan przewodów kominowych, pęknięcia, brak wyprawy, szczelnych drzwiczek wycierowych,
   — przyleganie lub wprowadzanie palnych części konstrukcyjnych i przedmiotów do przewodów kominowych,
   — wyprowadzenie kominów na niedostateczną wysokość ponad dach,
   — wprowadzanie przewodów dymowych do kanałów wentylacyjnych,
   — nieterminowy i niedbały wycier kominów.

g) urządzenia elektryczne:
— stosowanie instalacji niewłaściwych dla danego typu pomieszczenia,
— stosowanie prowizorycznej instalacji, zawieszanie jej na hakach, gwoździach, filarach, przedmiotach itp.,
— uszkodzenia instalacji, izolacji, przewodów, wyłączników, gniazd wtykowych itp.,
— dokonywanie we własnym zakresie niefachowych napraw, reperowanie spalonych bezpieczników,
— przeciążanie instalacji przez jednoczesne włączanie do sieci zbyt wielu odbiorników prądu lub niedostosowanych do danej sieci, powodujące nagrzewanie się przewodów,
— zwarcia przewodów, urządzeń i instalacji, powodujące iskrzenia i nagrzewanie się izolacji,
— zła konserwacja, zanieczyszczenie urządzeń, instalacji, odbiorników prądu, silników, armatury itp. kurzem, brudem, pyłem, śmieciami, pajęczyną, smarami i płynami łatwopalnymi,
— przesłanianie, ozdabianie żarówek papierem, bibułą, materiałami włókienniczymi względnie instalowanie punktów świetlnych zbyt blisko materiałów palnych,
— pozostawianie włączonych odbiorników prądu bez dozoru.

h) urządzenia mechaniczne:
— nagrzewanie się łożysk i części trących maszyn i urządzeń na skutek złej konserwacji, zanieczyszczeń, braku smarowania, wykrzywień itp.,
— iskrzenie w wyniku tarcia, uderzenia klamer, pasów nośnych, skrzydeł wentylatorów lub poszczególnych części maszyn, przedostawania się do maszyn zanieczyszczeń w postaci części metalowych, kamieni itp.,
— awarie powstające w wyniku zablokowania maszyn przerabianym surowcem (słoma, szmaty, włókna itp.).

i) iskry z traktorów i innych pojazdów:
— brak iskrochronów (siatek odiskiernych) na rurach wydechowych pojazdów spalinowych,
— wypadanie iskier z popielników pojazdów parowych (parowozów, lokomobili) na palne podłoże,
— poruszanie się pojazdów spalinowych, parowych lub elektrycznych w strefach zagrożenia wybuchem lub szczególnego zagrożenia pożarowego.

j) podpalenia:
— chęć zemsty,
— chęć zatarcia śladów przestępstwa,
— choroba psychiczna (piromania),
— chęć zysku z tytułu uzyskania premii asekuracyjnej,
— chęć dokonania sabotażu.

k) inne przyczyny pożarów:
— garażowanie pojazdów mechanicznych w stodołach, szopach i innych nie przystosowanych do tego celu pomieszczeniach, lub w których znajdują się materiały łatwopalne,
— reakcje chemiczne, zachodzące w wyniku zetknięcia się niektórych ciał ze sobą, z tlenem lub wilgocią, powodujące wydzielanie się dużych ilości ciepła (sód, potas, fosfor, karbid, wapno palone itp.),
— skupianie promieni słońca przez soczewkę (powiększające szkło, okulary, szkło kieszonkowej latarki elektrycznej, pęcherzyki powietrza w szybach, stłuczone butelki itp.),
— huragany, wichury, wybuchy, awarie, katastrofy budowlane lub komunikacyjne.

5) Przyczyny rozprzestrzeniania pożarów:

a) niewłaściwe warunki budowlane:
— palna konstrukcja budynków (ściany, stropy, klatki schodowe, korytarze itp.),
— palne pokrycia dachowe (słoma, trzcina, gont, papa smołowcowa),
— zwarta zabudowa (brak oddzieleń przestrzennych, zadrzewienia, bezpośrednie przyleganie budynków, przybudówki, płoty, szopy itp.),
— brak ścian pożarowych oraz innych wydzieleń wewnętrznych w większych budynkch (stropów, polep niepalnych, drzwi niepalnych itp.),
— niezabezpieczenie otworów w budynkach, piwnicach i na poddaszach szybami lub siatkami (chroniącymi przed przedostawaniem się ogni lotnych, iskier itp.).

b) niewłaściwe składowanie i przechowywanie przedmiotów i materiałów:
— zgromadzenie dużej ilości materiałów palnych pomiędzy budynkami lub wewnątrz budynków, szczególnie o konstrukcji palnej,
— brak przejść, dostępów i oddzieleń pomiędzy poszczególnymi składowiskami (stogi, brogi, magazyny itp.).

c) brak porządku i czystości:
— nieład i nieporządek w budynkach i pomiędzy budynkami, porozrzucane śmieci, słoma, odpady itp.,
— nagromadzenie na strychach i w piwnicach rupieci, sprzętów, zastawianie przejść, dostępów itp.,
— składowanie pod ścianami budynków opału, drewna, chrustu, ściółki, itp.,
— pozostawianie ogaceń budynków słomą, liśćmi, igliwiem itp. na okres od wiosny do jesieni.

d) niedostateczne środki alarmowania i łączności:
— brak środków szybkiego zaalarmowania mieszkańców lub pracowników o zaistniałym pożarze (syreny, gongi, dzwony itp.),
— brak środków łączności ze strażą pożarną, umożliwiających szybkie jej wezwanie w wypadku pożaru (telefony itp.),
— nieumiejętne posługiwanie się środkami alarmowania i łączności, nieznajomość ich rozmieszczenia i uruchomienia, numerów telefonów straży, opóźnione alarmowanie jednostek straży pożarnych.

e) braki w podręcznym sprzęcie pożarniczym i środkach gaśniczych:
— brak, zły stan lub niedostateczna ilość sprzętu pożarniczego i środków gaśniczych,

— niedostateczna umiejętność w posługiwaniu się oraz wykorzystaniu podręcznego sprzętu pożarniczego i środków gaśniczych.

f) utrudnione warunki rozwinięcia akcji gaśniczej:
— brak odpowiednich dróg dojazdowych dla straży pożarnych,
— brak dostępu i dojazdów do poszczególnych budynków,
— brak wody do celów gaśniczych, dostępów do punktów zaopatrzenia wodnego oraz utrudnione warunki czerpania wody.

g) niedostateczny dozór przeciwpożarowy:
— niedostateczne przeszkolenie dozoru w zakresie postępowania na wypadek pożaru,
— brak właściwego nadzoru podczas pracy na stanowiskach, stwarzających szczególne zagrożenie pożarowe,
— pozostawianie obejść gospodarczych, budynków i obiektów bez opieki w czasie nieobecności mieszkańców, pracowników lub użytkowników (odpusty, jarmarki, zabawy, festyny, zebrania, masówki itp.),
— niedbałe pełnienie służby przez warty nocne, posterunki itp.

6) Wskazania do przeciwdziałania powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów:
— pouczanie środowiska (sąsiadów, kolegów w pracy) o konieczności stosowania się do przepisów przeciwpożarowych i ostrzeganie przed skutkami zaniedbań i nieostrożności,
— zwracanie uwagi w czasie przeprowadzanych kontroli i w życiu codziennym na występujące usterki i zaniedbania, nakłanianie do ich usuwania,
— stosowanie zasady „zagroda strażaka, warsztat (stanowisko) jego pracy i sposób wykonywania tej pracy — wzorem zachowania warunków bezpieczeństwa przeciwpożarowego",
— zapoznanie mieszkańców i pracowników z zagrożeniami pożarowymi, występującymi w ich obejściach, warsztatach (stanowiskach) pracy oraz ze sposobami bezpiecznego wykonywania pracy,
— propagowanie i nakłanianie środowiska do podejmowania czynności, zmierzających do ograniczenia zagrożenia pożarowego, występującego w obejściach i warsztatach (stanowiskach pracy) przez uodpornienie przeciwogniowe konstrukcji palnych, stosowanie niepalnych pokryć dachowych, przerw ogniowych w postaci zadrzewień, zakładanie instalacji odgromowych itp.,
— organizowanie opieki nad dziećmi i zapewnienie im właściwej, bezpiecznej rozrywki i zabawy, przede wszystkim w okresach szczególnie niebezpiecznych (żniwa, omłoty, wykopki, wakacje itp.),
— przygotowanie odpowiedniego sprzętu, środków gaśniczych oraz środków alarmowania i łączności, i przeszkolenie ludności (pracowników) w zakresie ich wykorzystania na wypadek pożaru,
— inicjowanie i podejmowanie czynów społecznych, umożliwiających przeprowadzenie skutecznej akcji gaśniczej w wypadku zaistnienia pożaru (ulepszanie dróg, wykonanie dostępów i dojazdów, przygotowanie punktów czerpania wody do celów gaśniczych itp.),
— zapoznanie środowiska (mieszkańców, pracowników) z sankcjami karnymi, grożącymi za nieprzestrzeganie przepisów przeciwpożarowych i stosowanie tych sankcji.

Temat 2. Zapobieganie pożarom we wsiach i osiedlach

1) Krótka analiza zagrożenia pożarowego wsi (osiedla);
— stan porządku i czystości,
— stan urządzeń ogrzewczo-kominowych,
— zagrożenie od wyładowań atmosferycznych,
— zagrożenie od urządzeń energetycznych,
— wyposażenie w podręczny sprzęt pożarniczy,
— stan zaopatrzenia wodnego,
— środki łączności i alarmowania,
— stopień uświadamiania mieszkańców i ich przygotowania do zwalczania pożarów w zarodku,
— warunki rozwinięcia skutecznej akcji gaśniczej na wypadek pożaru,
— stan zabudowy (warunki budowlane), sprzyjające rozszerzaniu pożarów.

2) Najczęściej występujące przyczyny pożarów i zaniedbania na terenie wsi (osiedla) — wskazania do ich ograniczenia.

Uwaga do pkt 1) i 2) — zajęcia przeprowadzić w oparciu i w powiązaniu z materiałem, omówionym poprzednio w temacie 1 „Ogólne zasady zapobiegania pożarom", uwzględniając istniejące warunki lokalne (środowiskowe).

3) Zabezpieczenie żniw i omłotów oraz warunki składowania płodów rolnych.

4) Zapobieganie pożarom lasów, łąk, wrzosowisk i torfowisk.

5) Zasady organizacyjne przeprowadzania kontroli bezpieczeństwa przeciwpożarowego wsi (osiedla) w ramach działalności przeciwpożarowych zespołów kontrolnych.

6) Praktyczne przeprowadzenie kontroli bezpieczeństwa przeciwpożarowego kilku gospodarstw.

Uwaga do pkt. 6) — wybrać gospodarstwa: najbardziej zaniedbane, wzorowe i pośrednie. Zwrócić uwagę na występujące usterki, zaniedbania oraz prawidłowości.

Temat 3. Zapobieganie pożarom w zakładach pracy

1) Krótka analiza zagrożenia pożarowego zakładu pracy:
— surowce, półfabrykaty, gotowe produkty, odpady produkcyjne — zagrożenia i wrażliwość pożarowa,
— magazynowanie surowców, wyrobów gotowych oraz półfabrykatów i ich transport wewnątrzzakładowy,
— zagrożenie od urządzeń ogrzewczych i energetycznych,
— stosowane urządzenia, procesy produkcyjne i związane z tym niebezpieczeństwa powstania pożaru,
— stan porządku i czystości w zakładzie,
— wyposażenie w podręczny sprzęt pożarniczy i środki gaśnicze,
— stan zaopatrzenia wodnego,
— środki łączności i alarmowania,
— stopień przeszkolenia załogi,

— organizacja pogotowi przeciwpożarowych sal (oddziałów produkcyjnych),
— warunki rozwinięcia skutecznej akcji gaśniczej na wypadek pożaru,
— stan zabudowy (warunki budowlane), sprzyjające rozszerzaniu pożarów.

2) Wytyczne branżowe, przepisy, instrukcje przeciwpożarowe, dotyczące zakładu, poszczególnych stanowisk pracy i oddziałów produkcyjnych.

Uwaga do pkt. 1) i 2) — zajęcia przeprowadzić w oparciu i w powiązaniu z materiałami omówionymi poprzednio w temacie 1 „Ogólne zasady zapobiegania pożarom”, uwzględniając specyfikę zakładu.

3) Najczęściej występujące zagrożenia, przyczyny pożarów i zaniedbania na poszczególnych stanowiskach pracy i w oddziałach produkcyjnych — wskazania do ich ograniczenia.

4) Warunki i drogi ewakuacji załogi i mienia zakładu.

5) Praktyczne przeprowadzenie kontroli bezpieczeństwa pożarowego zakładu.

Uwaga do punktu 5) — zwrócić uwagę na punkty szczególnie pożarowo niebezpieczne i występujące z tego powodu zagrożenia.

W zakładach większych zajęcie przeprowadzić grupowo. Każda grupa, złożona ze strażaków, zatrudnionych w jednych lub pokrewnych działach produkcji, zapoznaje się i kontroluje ten dział, z którym jest związana w codziennej pracy.

Literatura podstawowa

1. Statut Ochotniczej Straży Pożarnej.
2. Komenda Główna Straży Pożarnych. Regulamin ćwiczeń ze sprzętem pożarniczym. Nakładem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Warszawa 1963 r.
3. Komenda Główna Straży Pożarnych. Regulamin organizacji, wyposażenia i działań bojowych taktycznych jednostek straży pożarnych. Nakładem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Warszawa 1962 r.
4. Komenda Główna Straży Pożarnych. Poradnik dla przeciwpożarowych zespołów kontrolnych. Nakładem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych i Państwowego Zakładu Ubezpieczeń. LSW. Warszawa 1957 r.
5. Komenda Główna Straży Pożarnych. Instrukcja przeciwpożarowa dla właścicieli, zarządzających oraz użytkowników budynków mieszkalnych i gospodarczych na wsi i w osiedlach. Nakładem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Warszawa 1959 r.
6. S. Golan. Podręcznik strażaka ochotnika. Wydawnictwo Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Warszawa 1963 r.
7. J. Lankajtes. Pierwsza pomoc sanitarna. Wydawnictwo „Arkady”. Warszawa 1967 r.
8. H. Ołdakowski. Elementarz prądownika OSP. Wydawnictwo „Arkady”. Warszawa 1967 r.
9. H. Ołdakowski. Walka z pożarami w zakładach pracy. Wydawnictwo Związkowe CRZZ Warszawa 1963 r.

Literatura uzupełniająca

1. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych. Zapobiegajmy pożarom. Zestaw plansz instruktażowych. 1967 r.
2. St. Antoniak, P. Borowski. Zabezpieczenie przeciwpożarowe zakładów i obiektów gospodarki rolnej. Nakładem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Warszawa 1963 r.
3. E. Burzyński. Podstawowe materiały do ćwiczeń taktycznych jednostek straży pożarnych. Wydawnictwo „Arkady”. Warszawa 1967 r.
4. E. Bojko, M. Wiatrak. Jak ugasić pożar lasu. Wydawnictwo „Arkady”. Warszawa 1968 r.
5. M. Ciesielski. Zasady przeciwpożarowej służby zapobiegawczej w warunkach wsi i miasteczek. Wydawnictwo MON Warszawa 1959 r.
6. A. Biedroń-Kalinowski. Taktyka gaszenia pożarów na terenach wsi. Wydawnictwo „Arkady”. Warszawa 1967 r.
7. H. Ołdakowski, Wł. Struś. Budowa sprzętu pożarniczego. Wydawnictwo MON Warszawa 1958 r.
8. H. Ołdakowski. Podręczny sprzęt gaśniczy. Wydawnictwo Związkowe CRZZ Warszawa 1966 r.
9. Z. Zalewski. Organizowanie i prowadzenie szkolenia w ochotniczej straży pożarnej. Wydawnictwo „Arkady”. Warszawa 1966 r.
10. S. Załęcki. Wademecum kierownika i referenta ochrony przeciwpożarowej. Wydawnictwo MON, Warszawa 1963 r.

Zał. nr 1

LISTA OBECNOŚCI

członków OSP na szkoleniu I stopnia strażaka szeregowca

Lp.	Nazwisko i imię	Dnia — obecność													
1															
2															
3															
	Razem:														

Uwaga: Obecność oznaczać krzyżykiem (+)
nieobecność kółkiem (O)
spóźnienie kółkiem i krzyżykiem (O+)

Szkolenie podstawowe I stopnia szeregowców OSP w .... **Zał. nr 2**

DZIENNIK LEKCYJNY

Lp.	Data	Godziny od—do	Ilość godz.	Przedmiot temat	Obecnych	Nieobecnych	Podpisy wykładowców, instruktorów	Uwagi
1								
2								
3								

3.

ZARZĄDZENIE Nr 5/68

KOMENDANTA GŁÓWNEGO STRAŻY POŻARNYCH

z dnia 9 marca 1968 r.

w sprawie zatwierdzenia i wprowadzenia do użytku służbowego programu nr 1s/OSP szkolenia specjalizującego w zakresie obsługi motopomp w ochotniczych (obowiązkowych) strażach pożarnych

Na podstawie § 9 zarządzenia nr 117 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 września 1964 r. w sprawie organizacji szkół i szkolenia pożarniczego (Dz. KGSP nr 5—6, poz. 22) zarządza się co następuje:

§ 1. Zatwierdza się i wprowadza do użytku służbowego program nr 1s/OSP szkolenia specjalizującego w zakresie obsługi motopomp w ochotniczych (obowiązkowych) strażach pożarnych, stanowiący załącznik do zarządzenia.

§ 2. Traci moc rozkaz wprowadzający nr 12 Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 12 października 1960 r. w sprawie zatwierdzenia i wprowadzenia do użytku służbowego programu nr V/IV szkolenia specjalnego w zakresie obsługi sprzętu motorowego OSP.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Komendant Główny
Z. Jarosz

Załącznik do zarządzenia Nr 5/68 Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 9 marca 1968 r.

PROGRAM Nr 1s/OSP

szkolenia specjalizującego w zakresie obsługi motopomp w ochotniczych (obowiązkowych) strażach pożarnych

I. Cel i zakres szkolenia

Celem szkolenia specjalizującego prowadzonego według niniejszego programu, jest przygotowanie uczestników szkolenia do:

1) wykonywania obowiązków mechaników motopomp w ramach działania sekcji i plutonów straży pożarnych,
2) prowadzenia bieżących i okresowych zabiegów konserwacyjnych motopomp.

II. Organizacja szkolenia

1. Szkolenie w zakresie obsługi motopomp prowadzą wojewódzkie ośrodki szkolenia pożarniczego. Za zgodą komendanta wojewódzkiego szkolenia mogą być prowadzone w ośrodkach międzypowiatowych i powiatowych.

2. Szkolenie może być organizowane w formie:
1) kursów skoszarowanych,
2) zbiórek szkoleniowych dla kandydatów z określonego terenu według harmonogramu ustalonego przez jednostkę organizującą szkolenie.

Realizacja programu na kursie skoszarowanym trwa 9 dni (w tym 1 dzień wolny od nauki programowej). W przypadku zastosowania formy zbiórek szkoleniowych — czasokres szkolenia nie powinien przekroczyć 1 miesiąca.

3. Na szkolenie przeznacza się 50 godzin nauczania, w tym 16 godzin zajęć teoretycznych i 34 godziny zajęć praktycznych.

4. Warunki przyjęcia na szkolenie:
1) przynależność organizacyjna do OSP,
2) ukończone 18 lat,
3) wykształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej,
4) wyszkolenie podstawowe strażaka-szeregowca OSP,
5) ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków w PZU.

5. Tok zajęć i życia koszarowego uczestników szkolenia określa zarządzenie nr 24/59 Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 31 grudnia 1959 r. w sprawie wprowadzenia przepisów w zakresie szkolenia członków terenowych ochotniczych i obowiązkowych straży pożarnych (Dz. KGSP z 1960 r., Nr 1—2, poz. 1).

III. Wskazówki metodyczne

1. W nauczaniu zajęcia praktyczne stanowią podstawową metodę.

2. Zajęcia praktyczne (ćwiczenia) należy prowadzić w grupach liczących od 8 do 10 osób. Na każdą grupę powinien przypadać 1 instruktor.

3. Podczas zajęć praktycznych, instruktorzy powinni wyjaśniać, tłumaczyć i uzasadniać zjawiska towarzyszące pracy motopompy ze szczególnym zwróceniem uwagi na pracę układów: zapłonowego, chłodzenia i zasilania.

4. Wykłady należy rozłożyć na cały okres szkolenia tak, aby przeplatały się z zajęciami praktycznymi, odpowiadającymi tematycznie omawianej teorii.

5. W czasie prowadzenia kursu należy zorganizować naukę własną słuchaczy.

6. Przy realizacji materiału nauczania należy maksymalnie wykorzystać pomoce naukowe wymienione w dalszej części programu. Pomoce te powinny być również udostępnione słuchaczom w czasie nauki własnej.

7. W celu wyrobienia u słuchaczy nawyku koncentrowania uwagi na pozycji wężowej i gotowości od-

bioru rozkazów — instruktor powinien znajdować się od strony linii tłocznej.

8. Rozkazy i polecenia powinny być wydawane zgodnie z „Regulaminem wyposażenia i działań bojowych taktycznych jednostek straży pożarnych", przy czym należy również stosować znaki umowne gotowe, świetlne i akustyczne.

9. Każde zajęcie praktyczne należy zakończyć konserwacją sprzętu przeprowadzoną pod kierunkiem instruktora.

10. Wykładowcy i instruktorzy obowiązani są wyrabiać u słuchaczy poczucie odpowiedzialności za powierzony im sprzęt i ważności wykonywanych zadań dla całokształtu akcji gaśniczej.

11. W toku nauczania nie należy podawać słuchaczom skomplikowanych wzorów, obliczeń, szczegółów konstrukcyjnych i materiałowych nie znajdujących praktycznego zastosowania.

12. Każde zajęcie praktyczne powinno być poprzedzone krótkim omówieniem celu organizacji ćwiczeń oraz zasad bhp.

13. W czasie zajęć szkoleniowych należy pobudzać zainteresowanie i aktywność słuchaczy przez stawianie pytań kontrolnych, polecenie omówienia wykonywanej czynności itp.

14. Egzaminy przeprowadzić metodą praktyczną w czasie realizacji zadań podanych w pkt. 10, tematu 4.

IV. Tematyka szkolenia

a) Tematyka ogólna

Lp.	Temat	Ilość godzin zajęć	
		teoretycznych	praktycznych
1	Budowa i działanie motopomp	8	—
2	Podstawowe zadania mechanika w ramach pracy sekcji	—	2
3	Obsługa techniczna motopomp	4	4
4	Użytkowanie motopomp	4	28
	Razem:	16	34

b) Tematyka szczegółowa

Temat 1. Budowa i działanie motopomp

1) Wielkości motopomp produkcji krajowej, ich przeznaczenie, oznaczanie, krótka charakterystyka. Podstawowe zespoły motopomp.
2) Silniki:
   - — silniki stosowane w motopompach krajowych, zasady ich działania. Przystosowania budowy silnika do napędu pomp odśrodkowych,
   - — układy: zasilania, zapłonowe i chłodzenia,
   - — regulatory obrotów.
3) Pompy:
   - — pompy odśrodkowe stosowane w motopompach krajowych,
   - — zasady ich budowy i działania,
   - — urządzenia zasysające,
   - — wydajność i ciśnienie,
   - — urządzenia pomiarowe,
   - — opory po stronie ssawnej i tłocznej oraz ich wpływ na wskazania próżniomierza (wakuometru) i ciśnieniomierza (manometru).
4) Wskaźniki eksploatacyjne motopomp,

Temat 2. Podstawowe zadania mechanika w ramach pracy sekcji

1) Czynności w czasie rozwijania i pracy sekcji w strażach typu „M" i „S":
   - — zdejmowanie motopomp z samochodu (wozu) i ustawianie w samochodzie (na wozie),
   - — przenoszenie motopomp na większe odległości z uwzględnieniem różnych warunków terenowych,
   - — ustawianie motopomp na miejscach pracy.
2) Czynności po rozkazie „Sprzęt do odjazdu złóż" i po powrocie do strażnicy.
3) Znaki i sygnały stosowane w czasie akcji (gestowe, dźwiękowe, świetlne).

Temat 3. Obsługa techniczna motopomp

1) Wyposażenie motopomp i jego przeznaczenie.
2) Paliwa, oleje i smary stosowane do motopomp.
3) Sporządzenie mieszanki paliwowej, uzupełnianie smarem punktów smarowania, uszczelnianie szczeliwem dławicy.
4) Czynności wstępne przed uruchomieniem motopomp.
5) Uruchomienie silników motopomp:
   - — kolejne sprawdzenie układów,
   - — uruchamianie silników,
   - — zatrzymywanie silników.
6) Konserwacja motopomp:
   - — po każdej pracy motopompą,
   - — obsługa miesięczna,
   - — obsługa sezonowa.
7) Przygotowanie do eksploatacji motopomp nowych i po naprawach.
8) Kierowanie motopomp do napraw.
9) Warunki bezpiecznego uruchomienia i pracy motopompy:
   - — uruchamianie motopompy za pomocą dźwigni rozrusznika,
   - — przewożenie paliwa płynnego (mieszanki) do motopompy, rodzaj i szczelność naczyń,
   - — uzupełnianie paliwa przy rozgrzanych silnikach motopomp podczas akcji ratowniczo-gaśniczych,
   - — niebezpieczeństwo zatruć benzyną etylizowaną,
   - — zapobieganie szkodliwemu działaniu spalin,

Temat 4. Użytkowanie motopomp

1) Podawanie wody motopompą:
   - — zasady oznaczania i wyszukiwania punktów czerpania wody (zbiorniki, wody otwarte, hydranty),
   - — wybór i budowa stanowisk wodnych w różnych warunkach terenowych (zbiorniki, rzeki, strumienie górskie, wodospady, woda ciepła w zakładach itp.),
   - — praca z większych wysokości ssania,

— praca z hydrantów,
— praca w warunkach zimowych.

2) Wykrywanie i usuwanie usterek w pracy motopompy w przypadku zakłóceń na stanowisku wodnym, linii ssawnej, zasilającej, tłocznej, uszkodzenia motopompy itp.
3) Podawanie wody na duże odległości:
— przetłaczanie,
— przepompowywanie,
— dowożenie,
— stosowanie systemu złożonego.
4) Podawanie piany i środków zwilżających. Stosowanie sprzętu do podawania piany.
5) Wypompowywanie wody z piwnic i zagłębień terenowych. Stosowanie wysysaczy liniowych.
6) Praca motopompą ze zbiorników otwartych:
— uruchamianie silników,
— zasysanie i podawanie wody,
— odczyt wskazania przyrządów pomiarowych,
— przerywanie podawania wody motopompą,
— zatrzymanie silników.
7) Praca motopompą ze studni cembrowanej i rurowej o małej wystarczającej wydajności.
8) Praca motopompą z hydrantów.
9) Ewakuacja obsługi i sprzętu z miejsc szczególnie zagrożonych (możliwość wybuchu, gwałtownego rozszerzenia pożaru, zalania wodą w czasie akcji przeciwpowodziowej itp.).
10) Obsługa motopompy w różnych warunkach terenowych. Wyszukiwanie i usuwanie uszkodzeń i zakłóceń inicjowanych przez instruktora:
— uszkodzenia w układzie zasilania i zapłonowym,
— zakłócenia w przepływie wody po stronie ssawnej i tłocznej (nieszczelności, nieprawidłowe opory),
— wykrywanie usterek w pracy motopompy na podstawie wskazań przyrządów pomiarowych i pracy silnika.

Pomoce naukowe

1) Po 1 motopompie produkcji krajowej M 8/8 PO 1 Leopolia, po 3 — Polonia, po 3 — E Polonia, M 4/4 P 25 z pompką zasysającą tłokową i samozasysającą, kompletnym wyposażeniem na każdą grupę ćwiczebną oraz 1 komplet rezerwowy.
2) Motopompy takich typów, jakie znajdują się w wyposażeniu OSP, z których rekrutują się słuchacze.
3) Przekrój motopomp M-800 (wskazana Leopolia PO 1).
4) Stojaki obrotowe do umieszczania motopomp.
5) Zespoły i części motopomp używanych na ćwiczeniach.
6) Modele pomp i silników spalinowych.
7) Zestawy przyborów do konserwacji motopomp.
8) Wysysacze liniowe i reduktory ciśnienia.
9) Zestaw sprzętu do podawania piany.
10) Zestaw plansz i powiększonych rysunków z „Poradnika mechanika motopomp OSP".
11) Filmy instruktażowe: „Motopompa M-800", „Zasady pracy silników spalinowych", „Sekcja ćwiczy" itp.
12) Samochód gaśniczy z wyposażeniem na każdą grupę ćwiczebną względnie inne środki transportowe do przewozu ludzi i sprzętu na miejsce ćwiczenia.
13) Przezrocza: a) zasada działania pomp odśrodkowych.
b) pompa ciągnikowa C-400.

Lektura podstawowa

Instrukcje fabryczne motopomp krajowych.
Z. Filingier. Poradnik mechanika motopomp OSP. Wyd. MON Warszawa 1965 r.
H. Ołdakowski. Dostarczenie wody na duże odległości. Wydawnictwo „Arkady", Warszawa 1967 r.

Lektura uzupełniająca

Komenda Główna Straży Pożarnych. Regulamin organizacji, wyposażenia i działań bojowych taktycznych jednostek straży pożarnych. Nakładem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, Warszawa 1962 r.
Komenda Główna Straży Pożarnych. Regulamin ćwiczeń ze sprzętem pożarniczym. Nakładem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, Warszawa 1963 r.
Polska Norma: Pompy pożarnicze PN-65 M-44090.
F. Blümke. Autopompy pożarnicze. Wyd. PWT Warszawa 1953 r.
Fr. Kowalski. Egzamin mechanika motopompy, Wyd. PWT. Warszawa 1952
T. Linder. Poradnik kierowcy OSP. Wydawnictwo „Arkady". Warszawa 1966 r.
H. Ołdakowski, W. Struś. Budowa sprzętu pożarniczego. Wydawnictwo MON, Warszawa 1958 r.
J. Pacocha, E. Waligóra. Przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne terenów wiejskich. Nakładem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, Warszawa 1963 r.
J. Sawaszyński. Przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne Min. Odbudowy. Warszawa 1950 r.

4.

REJESTR AKTÓW USTAWODAWCZYCH ORAZ PRZEPISÓW PRAWNYCH NACZELNYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ WYDANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ W 1967 r.

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. nr 44, poz. 220).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1967 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. nr 26, poz. 121; Dz. KGSP nr 3, poz. 10).

Rozporządzenie Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 12 stycznia 1967 r. w sprawie bezpie-

czeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu mięsnego (Dz. U. nr 4, poz. 15).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 lutego 1967 r. w sprawie klasyfikacji obiektów budowlanych i zakładów pracy pod względem niebezpieczeństwa pożarowego i zagrożenia wybuchem (Dz. U. nr 8, poz. 34; Dz. KGSP nr 2, poz. 6).

Rozporządzenie Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 17 maja 1967 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu owocowo-warzywnego (Dz. U. nr 20, poz. 91).

Rozporządzenie Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 22 maja 1967 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych (Dz. U. nr 21, poz. 95).

Rozporządzenie Ministra Żeglugi z dnia 19 maja 1967 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie transportu morskiego materiałów niebezpiecznych (Dz. U. nr 22, poz. 104).

Rozporządzenie Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 15 lipca 1967 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu piwowarskiego (Dz. U. nr 31, poz. 156).

Rozporządzenie Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 31 lipca 1967 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu ziemniaczanego (Dz. U. nr 33, poz. 163).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 9 sierpnia 1967 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w komunalnych przedsiębiorstwach komunikacyjnych (Dz. U. nr 38, poz. 199).

Rozporządzenie Ministra Żeglugi z dnia 6 września 1967 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w portach morskich i śródlądowych (Dz. U. nr 39, poz. 200).

Rozporządzenie Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 16 grudnia 1967 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu cukierniczego (Dz. U. nr 48, poz. 235).

Uchwała nr 12 Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1967 r. w sprawie udziału jednostek państwowych i spółdzielczych w kosztach projektowania, wykonania i utrzymania wspólnych obiektów budowlanych gospodarki wodnej (Monitor Polski nr 9, poz. 48).

Uchwała nr 60/67 Rady Ministrów z dnia 30 marca 1967 r. w sprawie ustalenia stanowisk, kwalifikacji i uposażenia oficerów, podoficerów i szeregowców Korpusu Technicznego Pożarnictwa.

Uchwała nr 94/67 Rady Ministrów z dnia 5 maja 1967 r. w sprawie organizacji ochrony przeciwpożarowej i ochrony przemysłu.

Uchwała nr 120 Rady Ministrów z dnia 24 maja 1967 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zasad organizowania, kierowania i koordynacji spraw wynalazczości, rozpowszechniania projektów wynalazczych oraz zasad wynagradzania i finansowania w zakresie wynalazczości (Monitor Polski nr 23, poz. 154).

Uchwała nr 147/67 Rady Ministrów z dnia 28 czerwca 1967 r. w sprawie wynagradzania i czasu pracy pracowników transportu samochodowego.

Uchwała nr 178 Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1967 r. w sprawie zasad organizacji rzeczoznawstwa (Monitor Polski nr 42, poz. 201).

Uchwała nr 217 Rady Ministrów z dnia 5 września 1967 r. w sprawie powoływania gromadzkich naczelników straży pożarnych (Monitor Polski nr 51, poz. 253; Dz. KGSP nr 3, poz. 11).

Uchwała nr 260 Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1967 r. w sprawie zasad gospodarowania funduszem płac w jednostkach i zakładach budżetowych oraz w organizacjach społecznych (Monitor Polski nr 66, poz. 318).

Zarządzenie nr 61 Ministrów Żeglugi i Spraw Wewnętrznych z dnia 22 września 1966 r. w sprawie organizacji i zakresu działania służby przeciwpożarowej w resorcie żeglugi oraz zasad współdziałania tej służby z komendami straży pożarnych (Dz. KGSP z 1967 r., nr 1, poz. 1).

Zarządzenie nr 32 Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej z dnia 18 października 1966 r. w sprawie organizacji ochrony przeciwpożarowej i ustalenia wytycznych zabezpieczenia przeciwpożarowego w Centralnym Urzędzie Gospodarki Wodnej oraz w jednostkach podległych (Dz. KGSP z 1967 r. nr 1, poz. 2).

Zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 grudnia 1966 r. w sprawie zasad i warunków umów o wykonanie obiektów budownictwa oraz zasad ustalania wynagrodzeń i dokonywania rozliczeń za te obiekty (Monitor Polski nr 2, poz. 9).

Zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 13 stycznia 1967 r. w sprawie warunków technicznych, którym ze względu na racjonalne i oszczędne użytkowanie paliw i energii powinny odpowiadać projektowanie i budowa kotłów grzewczych (Monitor Polski nr 5, poz. 25).

Zarządzenie nr 4/67 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 stycznia 1967 r. w sprawie trybu zawiadamiania właściwych jednostek Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o niezałatwieniu spraw w terminach przewidzianych w Kodeksie Postępowania Administracyjnego (Dz. Urz. MSW nr 1, poz. 1).

Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 marca 1967 r. w sprawie zasad zaliczania obiektów budowlanych, zakładów pracy i ich części do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego i kategorii zagrożenia wybuchem (Dz. Bud. nr 4, poz. 28; Dz. KGSP nr 2, poz. 7).

Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 20 marca 1967 r. w sprawie asystowania organów wojskowych i udzielania przez nie pomocy przy czynnościach egzekucyjnych (Monitor Polski nr 22, poz. 104).

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 1967 r. zmieniające zarządzenie w sprawie szczegółowych zasad gospodarowania środkami funduszu prewencyjnego Państwowego Zakładu Ubezpieczeń oraz zasad sprawozdawczości w tym zakresie (Monitor Polski nr 24, poz. 114).

Zarządzenie nr 58 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 maja 1967 r. w sprawie zmian organizacyjnych w ochronie przeciwpożarowej i ochronie przemysłu.

Zarządzenie nr 61 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 czerwca 1967 r. w sprawie zasad wynagradzania niektórych pracowników cywilnych zatrudnionych w resorcie spraw wewnętrznych (Dz. Urz. MSW nr 7, poz. 16).

Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 czerwca 1967 r. w sprawie pomocy i asysty organów Milicji Obywatelskiej przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych (Monitor Polski nr 37, poz. 182).

Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 czerwca 1967 r. w sprawie stosowania przepisów ustawy o bezpieczeństwie i higienie pracy do członków Korpusu Technicznego Pożarnictwa (Monitor Polski nr 37, poz. 183; Dz. KGSP nr 3, poz. 12).

Zarządzenie nr 76 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lipca 1967 r. w sprawie ustalenia stanowisk pracy, kwalifikacji i uposażenia dla oficerów Korpusu Technicznego Pożarnictwa zatrudnionych w Związku Ochotniczych Straży Pożarnych (Dz. Urz. MSW nr 9, poz. 21).

Zarządzenie Ministra Żeglugi z dnia 21 lipca 1967 r. w sprawie pełnienia służby przeciwpożarowej oraz prowadzenia dokumentów ochrony przeciwpożarowej na statkach morskich (Monitor Polski nr 43, poz. 209).

Zarządzenie nr 27 Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 24 lipca 1967 r. w sprawie zasad wynagradzania i czasu pracy pracowników samochodowych w jednostkach budżetowych.

Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 sierpnia 1967 r. w sprawie ustalenia ramowego regulaminu organizacyjnego zawodowej straży pożarnej (Monitor Polski nr 51, poz. 257; Dz. KGSP nr 3, poz. 13).

Zarządzenie nr 99 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 września 1967 r. w sprawie organizacji i zakresu działania Komendy Głównej Straży Pożarnych (Dz. Urz. MSW nr 12, poz. 37; Dz. KGSP nr 4, poz. 14).

Zarządzenie nr 100 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 września 1967 r. w sprawie podziału zawodowych straży pożarnych na kategorie (Dz. KGSP nr 4, poz. 15).

Zarządzenie Przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki z dnia 14 października 1967 r. w sprawie zasad organizacji i zakresu działania służb technicznych w dziedzinie wynalazczości (Monitor Polski nr 59, poz. 281).

Zarządzenie nr 107 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 listopada 1967 r. w sprawie zasad wynagradzania i czasu pracy cywilnych pracowników transportu samochodowego w jednostkach budżetowych resortu spraw wewnętrznych (Dz. Urz. MSW nr 13, poz. 37).

Wytyczne Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 listopada 1967 r. w sprawie zakresu działania i organizacji organów spraw wewnętrznych prezydiów rad narodowych (Dz. Urz. MSW. nr 15, poz. 40).

5.

REJESTR PRZEPISÓW KOMENDY GŁÓWNEJ STRAŻY POŻARNYCH WYDANYCH W 1967 r.

1. Zarządzenia Komendanta Głównego Straży Pożarnych

nr 1/67 z dnia 4 lutego 1967 r. w sprawie nabywania, gospodarowania i znakowania rezonatorów kwarcowych stosowanych w ochronie przeciwpożarowej (Dz. KGSP nr 2, poz. 8);

nr 2/67 z dnia 31 marca 1967 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych do szkolenia przeciwpożarowego pracowników oraz członków przeciwpożarowych pogotowi sal i oddziałów produkcyjnych w zakładach pracy (Dz. KGSP nr 2, poz. 9);

nr 3/67 z dnia 3 kwietnia 1967 r. w sprawie przeprowadzenia przeglądu gospodarki samochodowej w jednostkach straży pożarnych w 1967 r.;

nr 4/67 z dnia 25 lipca 1967 r. w sprawie ustalenia regulaminu i składu osobowego komisji wydawniczej;

nr 5/67 z dnia 26 lipca 1967 r. w sprawie wynalazczości w jednostkach ochrony przeciwpożarowej;

nr 6/67 z dnia 31 października 1967 r. w sprawie ustalenia wzoru legitymacji gromadzkiego naczelnika straży pożarnych (Dz. KGSP nr 4, poz. 16);

nr 7/67 z dnia 25 listopada 1967 r. w sprawie szczegółowego zaliczenia zawodowych straży pożarnych do kategorii;

nr 8/67 z dnia 30 listopada 1967 r. w sprawie prac statystyczno-sprawozdawczych w ochronie przeciwpożarowej;

nr 9/67 z dnia 27 grudnia 1967 r. zmieniające zarządzenie w sprawie składania meldunków o pożarach i innych klęskach żywiołowych oraz prowadzenia przez komendy straży pożarnych dochodzeń popożarowych i ewidencji statystyki pożarów;

nr 10/67 z dnia 28 grudnia 1967 r. w sprawie przesyłania wykazów spalonych budynków.

2. Rozkazy Komendanta Głównego Straży Pożarnych
nr 1/67 z dnia 18 maja 1967 r. w sprawie nadania odznaki „Wzorowy Strażak";

nr 2/67 z dnia 10 sierpnia 1967 r. w sprawie przydziału słuchaczy Szkoły Oficerów Pożarnictwa (SOP) na praktykę w jednostkach ochrony przeciwpożarowej;

nr 3/67 z dnia 13 listopada 1967 r. w sprawie oceny wyników przeglądu gospodarki samochodowej w jednostkach straży pożarnych.

3. Pisma okólne Komendanta Głównego Straży Pożarnych
nr 1/67 z dnia 11 kwietnia 1967 r. w sprawie eksplozji gazu płynnego w budynku mieszkalnym w Kołobrzegu, który miał miejsce w dniu 23 lutego 1967 r.

6

WYKAZ ZMIAN DO POLSKICH NORM, DOTYCZĄCYCH ZAGADNIEŃ OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ WYDANYCH W 1967 r.

Lp.	Nr normy	Nazwa	Data ustanowienia	Data obowiązywania
1	PN-67/B-02857	Przeciwpożarowe zbiorniki wodne. Wymagania i badania techniczne	29.VI.67 r.	1.VII.68 r.
2	PN-65/B-10702	Zbiorniki. Wymagania i badania techniczne przy odbiorze	31.XII.65 r.	1.I.67 r.
3	PN-67/M-51024	Sprzęt pożarniczy. Pokrywa nasady 25	31.III.67 r.	1.I.68 r.
4	PN-67/M-51025	Sprzęt pożarniczy. Pokrywa nasady 52	31.III.67 r.	1.I.68 r.
5	PN-67/M-51026	Sprzęt pożarniczy. Pokrywa nasady 75	31.III.67 r.	1.I.68 r.
6	PN-67/M-51027	Sprzęt pożarniczy. Pokrywa nasady 110	31.III.67 r.	1.I.68 r.
7	PN-65/M-51201	Sprzęt pożarniczy. Tłumica	1.X.65 r.	1.I.67 r.
8	PN-65/M-51202	Sprzęt pożarniczy. Mostek przejazdowy 52×75×52	24.IX.65 r.	1.I.67 r.
9	PN-65/M-51203	Sprzęt pożarniczy. Koc gaśniczy	10.IX.65 r.	1.VII.66 r.
10	PN-66/M-51251	Urządzenia tryskaczowe. Wytyczne projektowania i odbioru	31.III.66 r.	1.I.67 r.
11	PN-65/M-64228	Zawory butlowe do gazów sprężonych, skroplonych i rozpuszczonych pod ciśnieniem. Wymagania i badania techniczne	17.XII.65 r.	1.VII.67 r.
12	PN-66/M-74082	Armatura przemysłowa. Skrzynki uliczne do hydrantów	27.V.66 r.	1.VII.67 r.
13	PN-66/M-51204	Sprzęt pożarniczy. Drabina nasadkowa DN	28.III.66 r.	1.VII.67 r.

W.Z.Graf. Warszawa. Zam. 4672. N-81